

Magyar Ápolók Napja 2011

A Magyar Ápolási Egyesület Kossuth Zsuzsanna születésének évfordulóját – február 19-ét – hagyományteremtő szándékkal a Magyar Ápolók Napjaként kívánja elfogadtatni. Az egyesület 22 éves fennállása óta számos kezdeményezést tett, mely az ápolás imázsát erősítette, valamint a betegápolás és a szakképzés minőségét fejlesztette. Fennállásának 10. közgyűlésén, 1999-ben létrehozta a Kossuth Zsuzsanna-díjat, mely minden évben az Ápolók Nemzetközi Napján került átadásra.

Kossuth Zsuzsanna – Kossuth Lajos legkisebbik testvérhúga, joggal nevezhető a hazai ápolás megalapítójának. Korát megelőzve, a magyar szabadságharc alatt, országos főápolóként ő szervezte meg a háborús viszonyok káoszában az egészségügyi ellátást, bevonva az önkéntes segítőköt a sebesültek ápolására. Míg

Florence Nightingale a világ összes ápolójának a példaképe, nagyon kevesen tudják, hogy Kossuth Zsuzsanna történelmi jelentőségű tetteivel négy évvel előzte meg Nightingale tevékenységét. 2011 az Önkéntesség Európai Éve. Ezentúl emlékének tisztelegve, születésnapján – február 19-én ünnepeljük a Magyar Ápolók Napját.

Porai idegen földben nyugszanak, ezért a Magyar Ápolási Egyesület felhívást tett közzé földi maradványainak hazahozatalára az American Hungarian Panorama – a Panorama világmagazinban a világ magyarságának összefogására.

There is a good reason for calling Zsuzsanna Kossuth – the youngest sister of Lajos Kossuth – the founder of Hungarian nursing. She was the one, who, ahead of her age, during the Hungarian War of

Independence of 1848-49 organized health service in the chaos of the war as a national chief nurse, involving voluntary aiders in the care of the wounded. While Florence Nightingale is the ideal of every nurse all around the world, there are only a very few who are familiar with the fact that Zsuzsanna Kossuth with her activities of historical importance preceded those of Nightingale with four years. 2011 is the European Year of Volunteering. From now on we celebrate the Day of Hungarian Nurses on Zsuzsanna Kossuth's birthday, that is on 19th February, in honour of her memory.

Her ashes are resting in foreign soil, thus the Hungarian Nursing Association made an announcement in the American Hungarian Panorama – the Panorama World Magazine in order to bring her mortal remains home with the help of Hungarians from all over the world.”

Ez évtől a Kossuth Zsuzsanna kitüntetések a Magyar Ápolók Napján adjuk át. E hagyományteremtő szándékkal szeretnénk felhívni a figyelmet az ápolás küldetésére, társadalmi elismertségének fontosságára, hisz az ápolás jövője, a betegellátás minősége és az egészségügy átszervezése azon is múlik, hogy van-e elegendő és megfelelő képzettségű és hivatása iránt elkötelezett ápoló.

Az első ünnepi ülésre a Nemzeti Erőforrás Minisztériumban került sor. Az ünnepség fő védnökei Schmittné Makray Katalin köztársasági elnöknek asszony, Réthelyi Miklós miniszter úr, valamint Szócska Miklós államtitkár úr voltak. Ünnepi megnyitó beszédében Bugarszki Miklós, a Magyar Ápolási Egyesület elnöke méltatta a rendezvény célkitűzéseit. Nagyné Sztana Cecília diplomás ápoló Baka István Tépéscsinálók című versét mondta el, a háttérben kivetítón látható volt Munkácsy Mihály Tépéscsinálók című festménye, melyet a művész az 1870 nyarán kitört porosz-francia hábo-

Dr. Szócska Miklós, egészségügyért felelős államtitkár

Bugarszki Miklós MÁE elnök, Vártokné Fehér Rózsa MÁE alelnök, Schmittné Makray Katalin fővédnök és Rigó Mária ápolási igazgató, a Kossuth Zsuzsanna díj tulajdonosa

Józsa Judit tiszteletbeli ápoló és alkotása (Kossuth Zsuzsanna és a sebesült katoná) Bugarszki Miklóssal

rú hatására alkotott meg. A kép központi figurája a fáradt katoná, aki élményeit meséli a sebesültek számára kötést készítő lányoknak, asszonyoknak. A festmény a Magyar Nemzeti Galériában látható.

Szócska Miklós államtitkár úr ünnepi köszöntőjében ismertette az egészségügy előtt álló legfontosabb feladatokat is. Az alkalom szelleméhez kapcsolódó ünnepi műsort a ceglédi Patkós Irma Művészeti Iskola előadói biztosították. Kovács Nóri előadóművész Kossuth nótákat és erdélyi népdalokat énekelt.

A miniszteri kitüntetések Szócska Miklós és Makray Katalin fővédnökök adták át. Hét fő Pro Sanitate, tizennégy fő Miniszteri Dicséret, három fő Miniszter Díszoklevele kitüntetéset vehetett át, míg a Péterfy Sándor utcai Kórház I. Belgyógyászati Osztályának kollektívája Miniszteri Elismerő Oklevélben részesült. Ezt követően Bugarszki Miklós elnök úr Kossuth Zsuzsanna-díjat adományozott Ináncsi Julianna osztályvezető főnővérnek és Rigó Mária ápolási igazgatónak, illetve tiszteletbeli ápolóvá választottuk Józsa Judit kerámiaszobrászt, művészettörténészt, a Magyar Kultúra Lovagját, akinek a „Magyar Nagyasszonyok II. 1800-tól tegnapig” sorozatában helyt kapott Kossuth Zsuzsanna kompozíciója is. Az egyesület erre a jeles alkalomra készített emlékkártyáján Józsa Judit alkotása látható.

Az ünnepi köszöntőt magam mondhattam el, melyben Kossuth Zsuzsanna szellemi örökségét méltattam. A magyar 1848-49-es forradalom és szabadságharc történelmi személyiségeinek neve mellett mintha elhalványulna Kossuth Zsuzsanna személye, aki tehetségét az emberek szolgálatába állította. 2011, az Önkéntesség Európai Éve személyét a média még meg sem említi, hiszen a magyar szabadságharc katonai egészségügye, valamint az önkéntesek bevonása a betegellátásba, jóval megelőzve saját korát, e munkának aktív részese volt Kossuth Zsuzsanna is országos főápolónőként. A Magyar Ápolási Egyesület jogos igényét teljesítjük azzal, hogy Kossuth Zsuzsanna születésének napján és az önkéntesség európai évében, február 19-ét a Magyar Ápolók Napjává nyilvánítjuk.

Dr. Asztalosné Hasskó Szilvia intézetvezető szakoktató miniszteri dicséretben részesül. A díjat átadja Schmittné Makray Katalin, Dr. Szócska Miklós és a MÁE elnöke

Kossuth Zsuzsanna kiváló szervező volt, aki teljes odaadással szolgálta lángeszű bátyja, Kossuth munkáját. Részt vett Kossuth lapja szerkesztésében és kiadásában. Már a kolera járvány idején is bátyját segítette elképzeléseinek megvalósításában. 1848 januárjában ügyvéd férjét tragikus hirtelenséggel veszítette el. A kisfiával várandós fiatal özvegy két kislányával maradt magára. Mély gyászából a történelmi események rázták fel, a tenni akarás motiválta, hogy a rászorulóknak segítségére siessen, hiszen az 1848 őszén meginduló szabadságharcban sok volt a sebesült katoná, kevés a táborigorvos és nem volt ápolónő.

Az egészségügyi osztály vezetője Flór Ferenc, aki Kossuth Lajossal együtt felismeri, hogy a sebesültek ápolására, ellátásuk szervezésére külön felügyeletet kell biztosítani. A betegellátással kapcsolatban a kormány és a katonai vezetés is azt az elvet vallotta, hogy a sebesülteknek is gondos, humánus ápolás jár, még akkor is, ha a csatatéren ellenség volt.

Kossuth Országos Főápolói Hivatalt hozott létre, és 1849. április 16-án felkéri hűgát (akit ikerlelkének is nevez), hogy vegye át a táborigorvosok ápolás-felügyeletét: „Téged kedves nővérem ezennel az összes táborigorvosok főápolónőjévé kinevezlek”

A Közlönyben április 19-én tették közzé a kinevezést, amely valamennyi egészségügyi intézmény feletti felügyeletet jelentett. A kormány az országos jelentőségű feladattal egy nőt bízott meg! Kossuth ezzel vállalta a negatív kritikát is. (Görgey szerint: „A szép nemnek a betegápolásra való képességeit ugyan még senki nem vonta kétségbe, de beteget ápolni, meg egy országnak, nevezetesen egy hadseregnek betegápolási összes ügyeit szervezni és kormányozni mégiscsak különböző dolog.”)

Kossuth tudta, hogy hűga képes a háborús viszonyok alatt teljes odaadással a beteg embereket szolgálni. Kossuth Zsuzsanna nem volt ugyan szakképzett ápoló, hanem országos jogkörrel felruházott – a mai egészségügyi struktúrában – azt mondhatnánk államtitkár. Feladata volt az ellenőrzés, a helyszíni szemle, javaslat a táborigorvosok létrehozására, emellett aktívan részt vett a betegek ellátásában, a

sérültek elhelyezésében. Flór Ferenc együttműködéséről biztosította az országos főápolónót, mert látta a közös célok érdekében tett törekvéseit. A kórházparancsnokokat utasította a főnővér munkájának támogatására.

Az országos főápolónó tudta, érezte küldetésének fontosságát, azonnal megvette és megkezdte intézkedéseit. Ki nevezését követően hét nappal már felhívást intézett a tábori kórházak igazgatóihoz, majd szervezte az önkéntesek bevonását a betegápolásba. Felhívására egyre több nő kapcsolódott be az önkéntesek munkájába. Pár hónap alatt az önkéntesek bevonása az egészségügyi ellátásba minőségi javulást eredményezett. Korábban az ápolást az idősebb, vagy rokkant, illetve az ide vezényelt katonák végezték. Kossuth Zsuzsanna szemleútjaira Barna Ignác tábori főorvost nevezte ki: „Jelen rendelet erejénél fogva Ön ezennel az Országos Főápolónó mellé vezényeltetik, azon tudósítással, hogy tábori kórházak megszemlélése végeztendő körútjában a kórházaknál leendő intézkedéseiben szakértelmiségi szempontból segédül szolgáljon.”

Az Országos Főápolónó töretlenül, de már betegen is nagy akaraterővel, a sebesültek iránt őszinte együttérzéssel járta az országot. Általános érvényű rendszabályokat fogalmazott meg, utasítást adott a betegek ellátását illetően. Minden kórházat felkeresett, több mint 72 tábori kórház felállításához nyújtott segítséget. Szigorú követelményeket, alapelveket fogalmaztak meg. Pontosán meghatározták a szükséges kórházi felszereléseket, szabványosították a műszerezettséget, biztosították a gyógyszer és a kötszer ellátást és betanították az önkénteseket.

Barna Ignác főorvos már az első útjukról jelentést írt az egészségügyi osztálynak. „Megütközve tapasztaltuk...” írja, megdöbbentették az iszonyú körülmények. A szakértelem hiánya, a fegyelmezetlenség, a kötszer és gyógyszerhiány csak súlyosbította a betegellátás helyzetét. Kossuth Zsuzsanna az Önkéntes Nőegyleteken belül (amelynek alapítója volt) szervezte a gyűjtési munkákat is. Az asszonyok, lányok lepedőket, golyocsokat gyűjtöttek, azt kilúgozták és tépéseket készítettek a sebkötözésekhez. Raktárt létesített, ahol az eszközöket tárolták. 1849 áprilisában már 125

ágyas készletet adott Gödöllőnek és folyamatosan biztosította a működéshez szükséges eszközöket, anyagokat. Felhívása nyomán az Önkéntes Nőegyleteken belül megalakultak a Betegápoló Egyletek, amelynek tagjai részt vettek a kórházi munkában. Képzésüket Barna Ignác főorvos is támogatta.

Minden ápolónak fejet kell hajtania Kossuth Zsuzsanna emléke előtt, hiszen olyan örökséget hagyott ránk, ami a ma és a jövő ápolója számára példaértékű. A tárgyi tudása, intelligenciája, kiváló szervezőképessége, humánus cselekedete, példamutatása szinte megismételhetetlen. Erős intuíciója biztos tudáson és személyes tapasztalatán alapult. Jó kapcsolatteremtő képessége, mások megértése, szakszerű és következetes döntéshozatala bizonyította alkalmasságát az ápolói pályára. Legfontosabb üzenete számunkra, hogy nekünk ápolóknak olyan életfilozófiát kell magunkévá tenni, amely mindig és mindenkor a segíteni akarást, az ember szeretetét és tiszteletét tükrözi.

Kossuth Zsuzsanna a végsőig kitarított a kórházak működése mellett, de a szabadságharc leverése után a sötét börtönévek, a súlyos szenvedések következtek. Kiutasítása a szeretett hazából döbbenetes hír volt számára, hisz szülőföldjét mindennél jobban szerette. „Kiűztek engem a szeretett, szenvedő hazámból, anélkül, hogy leborulhattam volna földjére utolsó búcsúsózt mondani.” Szemvétele az országból való kiutasítással nem ért véget, 37 évesen New Yorkban halt meg. Míg Florence Nightingale a világ összes ápolójának példaképe, addig kevesen tudják, hogy Kossuth Zsuzsanna történelmi jelentőségű tetteivel négy évvel előzte meg Nightingale tevékenységét.

Kossuth mauzóleumában Kossuth Zsuzsanna emlékének emléktábla őrzi. Pora idegen földön nyugszik. Douglas úr New York-i köztisztviselőként álló polgár családi sírboltját ajánlotta fel, ahol „sokat szenvedett test nyugalomra tétett azon édes remény mellett, hogy még egyszer, egykor annak pora a felszabadulandó kedves hazának rögei alatt fog nyugodni.” A Magyar Ápolási Egyesület felhívást tett közzé a világ magyarságának az American Hungarian Panorama – a Panoráma világmagazinban honleányunk földi maradványainak hazahozatalára.

Vártokné Fehér Rózsa
A Magyar Ápolási Egyesület alelnöke
Az IME szerkesztőbizottság tagja

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Dr. Buda J.; A betegápolás története Pécsi Orvostudományi Egyetem Pécs 1994.
[2] Rabati M.; Meszlényiné Kossuth Zsuzsanna 1817-1854 Bp. 2005
[3] Orvostörténelmi közlemények 93-96. (Bp. 1981)

- [4] Mucha M. K.; A Magyar Ápolási Egyesület hiteles története Bp. 2009.
www.palya.hu/dolgozat, 2005 Az ápolás története
www.realhistory.hu, Magyar nők, Meszlényi Rudolfné 2005.